

DE TOREN IS UIT BETONNEN KWADRANTEN
OPGEBOUWD, DIE GEDEELTELIJK OVERHOEKS
GEPLAATST ZIJN.

DE TOREN KOMT UIT DE STEIGER.

Nieuwe jas voor eigenwijze getuige uit interbellum

Flatgebouw Willemspark in Den Haag is een inspirerend voorbeeld van de 16 luxe woonhotels, die tussen de twee wereldoorlogen in Nederland zijn neergezet. Nadat de toren van het complex jarenlang last had van bouwfysische problemen, is het monumentale bouwdeel met centraal trappenhuis voorzien van een nieuwe jas.

TEKST: JOSEPHA KEMPL

FOTO'S: ARJEN VELDT

Het vrij gelegen flatgebouw in de Zeestraat, ontworpen door architect Henk Wegerif, omvat twee haaks op elkaar staande vleugels. In de hoek ervan rijst een 45 meter hoge toren op met oud waterreservoir.

Het hele appartementencomplex is constructief opgetrokken als skelet van gewapend beton. De ruimte tussen de kolommen is opgevuld met baksteen metselwerk. Het beeldbepalende flatgebouw, uiterlijk bekleed met gele steen, is afgewerkt in de baksteenarchitectuur van De Nieuwe Haagse School. Het voormalige woonhotel vertoont ook zakelijk-expressionistische elementen, zoals de langgerekte stroken met stalen ramen.

Geschiedenis

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd Flatgebouw Willemspark, verzezen tussen 1928 en 1931, ingenomen door de

Duitse bezetter. Oorlogsschade op de buitengevel toont dat de toren onder vuur heeft gelegen.

In 1959 is de flat in gebruik genomen door het ministerie van Sociale Zaken waarvoor oorspronkelijke wooninterieurs ingrijpend zijn gewijzigd. Duin Vastgoed, onderdeel van de Palladium Group, werd begin jaren 90 eigenaar. Sindsdien is het geheel terug getransformeerd en doet het weer dienst als luxe woongebouw.

Oorzaken opsporen

Symptomen van vochtdoorslag, zoutuitbloei en afschilpend pleisterwerk bevestigden al jaren dat de gevels van de toren nat waren. Het is in zo'n geval opletten, dat niet alleen de symptomen worden bestreden, maar dat ook de oorzaken van het probleem worden opgespoord.

Wetenschappelijk onderzoek op de steenmassa leerde dat het bouwwerk vanuit huidig perspectief opgetrokken is met

OOK HET INTERIEUR OOGT WEER MONUMENTAAL.

HET HERVOEGEN VAN HET METSELWERK WAS UITDAGEND, VOORAL OMDAT GEEN ENKELE VOEG HELEMAAL DOORGETROKKEN KON WORDEN (FOTO JOSEPHA KEMPL).

FLATGEBOUW WILLEMS-PARK
IN DE ZEE-
STRAAT TE
DEN HAAG.

fouten. De toren bestaat uit gewapend beton en metselwerk. Destijds gold die combinatie als modern, want de ontwikkeling van gewapend beton stond nog in de kinderschoenen. De historische betondekking voldoet niet aan de huidige regelgeving. Voor het ontstaan van koudebruggen tussen beton en metselwerk waren nog geen ervaringswaarden.

te materialen zorgen in de toekomst voor droging, zoutbuffering en een gezond binnenklimaat.

Het gamma van Unilit van de Fabrikant Arte Constructo leverde hierbij de beste comptabiliteit voor de bestaande uitdagingen. De geel-gepigmenteerde cementvoeg is vervangen door een kalkmortel met natuurlijke beige-tint. In

ILLUSTRATIE DOOR PAUL
KERREBEIJN, 1990.

Bovendien was de toren door windbelasting en thermische uitzettingen van de bouwmaterialen 90 jaar in beweging. Damp- en waterdichte voegmortel en een niet ademde binnenaferwerking hinderden de natuurlijke droging.

Dampopen

Bij de restauratie is gekozen voor een sanerende ingreep aan de binnenzijde en aan de buitenzijde. Traditioneel-intelligen-

plaats van de strakke, doorgestreekte voeg, is gekozen voor een authentieke voegwerkuitstraling (platvol, geborsteld). Binnen is gewerkt met een saneerpleistersysteem dat werd aangevuld met een laag isolatiepleister op plaatsen waar meer condensatieproblemen optreden.

De volledig kalk-gebonden, cement-vrije producten zijn elastisch, volledig omkeerbaar en door de traditionele productie historisch verantwoord. Zo kan de toren blijven bewegen.

Partners

Opdrachtgever voor de restauratie was Duin Vastgoed.

Josepha Kempl – Muurpathologie heeft de toren wetenschappelijk onderzocht en de restauratie technisch begeleid. Burgy was restauratie-aannemer. Smederij Meerkerk heeft de stalen ramen onderhouden en Monks Stukadoors het trappenhuis opnieuw gestukt.

Inclusief voorbereidend onderzoek duurde de restauratie ruim twee jaar.